

Predkladacia správa

Materiál „Návrh účasti delegácie Slovenskej republiky na 68. zasadnutí Generálnej konferencie Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni konanej v dňoch 16. – 20. septembra 2024“ sa predkladá ako iniciatívny materiál.

Slovenská republika (SR) bola prijatá za člena Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) v roku 1993 ako jeden z nástupníckych štátov po zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (31. decembra 1992). Od roku 1993 sa delegácia SR pravidelne zúčastňuje zasadnutí Generálnej konferencie MAAE (ďalej len „konferencia“). Konferencia je najvyšším rozhodovacím orgánom MAAE a zvoláva ju generálny riaditeľ MAAE raz ročne. V súčasnosti má MAAE 178 členských štátov. Každý členský štát reprezentuje na konferencii národná delegácia, ktorú tvorí vedúci delegácie, zástupcovia a poradcovia. Každý členský štát má pri hlasovaní jeden hlas. 68. zasadnutie konferencie sa bude konať v dňoch 16. – 20. septembra 2024 v sídle MAAE vo Viedni.

V rámci navrhovaného programu konferencie budú prerokované otázky týkajúce sa činností a programových aktivít MAAE za uplynulý rok, finančných účtov MAAE za rok 2023, návrhu rozpočtu MAAE na rok 2025, výšky príspevkov jednotlivých členských štátov do riadneho rozpočtu MAAE a Fondu technickej spolupráce na rok 2025 a prebehne voľba členov Rady Guvernérov MAAE. Konferencia ďalej prerokuje a schváli rezolúcie v oblasti jadrovej a radiačnej bezpečnosti, fyzickej ochrany jadrových materiálov a zariadení, technickej spolupráce, jadrovej energetiky, jadrovej vedy, technológií a aplikácií, uplatňovania záruk a rozpočtových a personálnych otázok. Počas konferencie budú zároveň v pléne prerokované otázky týkajúce sa uplatňovania záruk a verifikačného mandátu MAAE (kontrola mierového nakladania s jadrovým materiálom) v Kórejskej ľudovodemokratickej republike a na Blízkom východe. V nadväznosti na geopolitický vývoj a vojnu na Ukrajine a jej presah na oblasť jadrovej bezpečnosti a zabezpečenie sa do navrhovaného programu opätovne očakáva zaradenie samostatného programového bodu k výkonu jadrovej bezpečnosti, zabezpečenia a záruk na Ukrajine.

Členstvo SR v MAAE zásadnou mierou prispieva k presadzovaniu záujmov SR v agende mierového využívania jadrovej energie, predovšetkým v oblasti energetického využitia jadrovej energie, posilňovania jadrovej bezpečnosti, vedeckej a technickej spolupráce a budovania expertných kapacít, ako aj prístupu k novým a moderným technológiám pri využívaní jadrových aplikácií na neenergetické účely. Členstvo SR v MAAE má prierezový charakter a z danej spolupráce benefítujú na národnej úrovni inštitúcie v oblasti energetiky, jadrovej bezpečnosti a radiačnej ochrany, životného prostredia, zdravotníctva, vedy a výskumu a iné. Zároveň prispieva k presadzovaniu zahranično-politických záujmov SR a jej partnerov v oblasti mierového využívania jadrovej energie a jeho regulácie.

Dôležitým aspektom je dlhoročná úspešná spolupráca SR a MAAE v oblasti technických projektov a transferu jadrových technológií a know-how na národnú úroveň. V roku 2024 pokračuje realizácia 3 národných, viac ako 20 regionálnych a 2 medziregionálnych projektov prostredníctvom transferu vedecko-expertných poznatkov, know-how a jadrových technológií na národnú úroveň vo forme účasti na workshopoch, výcvikových kurzoch, technických stretnutiach, zabezpečovania vysielania a prijímania stážistov a vedeckých návštev, ako aj obstarania technických zariadení v spolupráci s partnerskými inštitúciami v SR.

Úrad jadrového dozoru SR ako vecne príslušný gestor agendy MAAE plní úlohu styčného kontaktného miesta, pričom s MAAE spolupracuje niekoľko organizácií a inštitúcií ako napr.: Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a. s., Slovenské elektrárne, a. s., Úrad verejného zdravotníctva SR, Národný onkologický ústav v Bratislave, Onkologický ústav sv. Alžbety v Bratislave, Východoslovenský onkologický ústav, VUJE, a. s., Slovenská akadémia vied, Univerzita Komenského v Bratislave, Slovenská technická univerzita, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra a ďalšie.

V kontexte expertno-odborného významu členstva SR v MAAE sa presadzovanie záujmov SR v portfóliu mierového využívania jadrovej energie, využívania jadrových aplikácií na energetické a neenergetické účely, budovania a posilňovania národných expertných kapacít realizuje prostredníctvom aktívneho zapájania expertov SR do práce technicko-expertných skupín MAAE. SR sa prostredníctvom svojich expertov a zástupcov v rámci pracovných tímov MAAE aktívne podieľa na procese prípravy medzinárodných bezpečnostných štandardov, návodov a požiadaviek na umiestňovanie, výstavbu, uvádzanie jadrových zariadení do prevádzky, ich prevádzkovanie a vyrad'ovanie, ako aj v oblasti nakladania s rádioaktívnym odpadom a vyhoretým jadrovým palivom. Odborníci zo SR sú zároveň pozývaní MAAE do expertných konzultačných tímov a pôsobia aj ako členovia jej medzinárodných expertných misií v oblasti posudzovania a hodnotenia úrovne jadrovej bezpečnosti a radiačnej ochrany v ostatných členských štátoch MAAE. SR zároveň pravidelne host'uje dané medzinárodné expertné misie na posúdenie prevádzkovej bezpečnosti svojich jadrových elektrární (napr. misia OSART), ako aj misie na preverenie efektívnosti a fungovania národného dozorného rámca (misia IRRS), bezpečnostných aspektov dlhodobej prevádzky jadrových elektrární (misia SALTO) alebo misie zamerané na zadnú časť jadrového palivového cyklu (misia ARTEMIS). Pôsobenie SR v MAAE a vzájomnú spoluprácu hodnotia slovenské inštitúcie ako vysoko efektívnu a užitočnú, najmä z pohľadu národných aktivít v agende mierového využívania jadrovej energie s dôrazom na jadrovú energetiku, jadrové a neenergetické aplikácie, technológie v oblasti radiačnej ochrany, výskum a vývoj.

V dňoch 14. – 15. septembra 2024 sa uskutočnia prípravné neformálne rokovania a konzultácie delegácií členských krajín MAAE, v rámci ktorých sa predrokuje niektoré vybrané body programu.

Materiál nemá vplyv na podnikateľské prostredie, sociálny vplyv, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyv na služby verejnej správy pre občana, ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu. Materiál má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy.